

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

На тема: „Формиране на професионално-педагогическа компетентност за спортноанимационна дейност“

Област на висшето образование 1. Педагогически науки

Професионално направление 1.2. Педагогика

Докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“

Автор на дисертационния труд: ас. Донка Динчева Желева – Терзиева

Катедра „Педагогически и социални науки“

Педагогически факултет

Тракийски университет – Стара Загора

Рецензент: проф. д-р Марина Колева Николова

ТУ – София; Инженерно-педагогически факултет – Сливен

Катедра „Педагогика и мениджмънт“

Член на НЖ на основание Заповед № 135/21.01.2021 г.

на Ректора на ТрУ – Ст. Загора

1. Данни за автора

Ас. Донка Динчева Желева – Терзиева е докторант в самостоятелна форма на обучение по докторска програма „Теория на възпитанието и дидактика“ към катедра „Педагогически и социални науки“ на Педагогически факултет – Тракийски университет – Стара Загора. Завършила е НСА „В. Левски“ – София, ОКС „Бакалавър“ с квалификация „треньор по футбол и учител по физическо възпитание“. В НСА придобива и ОКС „Магистър“ с квалификация „физическо възпитание и спорт в средна степен на СОУ“.

До месец май 2015 г. ас. Д. Желева - Терзиева е била учител по физическо възпитание в училища в град Стара Загора. Притежава Трета професионално-квалификационна степен от ДИПКУ – Стара Загора. От 11.05.2015 г. до момента е преподавател в Педагогически факултет на ТрУ Стара Загора по „Физическо възпитание и спорт“, „Спортни игри в НУВ“, „Методика на ФВ в ПНУВ“ и „Методика на ФВ в НУВ“ (упражнения), „Биологични закономерности и социални функции на двигателната дейност“ (упражнения), „Методически аспекти на ФВ“ (упражнения).

Тя е и съдия по футбол (1998 – 2006г.), международен съдия по футбол (2006 – 2013 г.), съдийски наблюдател и делегат в ЕЮГ и Трета лига (2014 г. – и в момента), ментор по програма „Метнори и таланти“ на БФС за развитието на женското футболно съдийство – ниво 2 (2017 г. и в момента).

2. Обща характеристика на представените материали.

Представени са ми за рецензиране дисертационен труд и автореферат към него. Трудът е в общ обем от 236 страници, от които 202 основен текст. Той е структуриран в: използвани съкращения в дисертационния труд; концепция на дисертационното изследване; четири глави; изводи и заключение; научни приноси; използвана литература. Към тялото на дисертационни труд е приложен списък с публикации, свързани с изследването. В допълнително тяло са представени 43 приложения към дисертационния труд, в обем от 100 страници. Литературните източници, върху които се е позовавала авторката са 328, които се разпределени така: 172 – на кирилица, 95 на латиница, 8 нормативни документа и 53 интернет ресурси. Референциите към използваните литературни източници в списъка са прецизно отразени в текста. В литературната справка, източниците са записани, съобразно правилата на цитиране.

Дисертационният труд е комплектован с автореферат, който е в стандарт от 32 страници и отразява най-важните съдържателни моменти в изследването. Трудът е авторски по своя характер и е допълнен с четири публикации на ас. Д. Д. Желева-Терзиева. Последните са отпечатани в педагогически издания и представени на научни форуми, и отразяват отделни части от съдържанието на дисертационния труд.

3. Актуалност и значимост на дисертационния труд.

В последните години, професията „аниматор“ се налага в различни области, макар че съществува още от средата на миналия век, а в исторически план е датирана от древността.

Съчетаването на анимационна и спортната дейност в спортно-анимационна, води до появата на хибридность, която сама по себе си е факт, който води до нови изисквания към хората, които се подготвят професионално за нея.

Темата е актуална, защото е свързана с разглеждането на конкретен тип дейност от една страна, а от друга - представлява задълбочено разглеждане на самия процес на формиране на професионално-педагогическа компетентност за реализирането ѝ.

Всяка дейност, особено свързаните с развлечения, трябва да почиват на сериозни научни основи и да изискват от реализиращите я специална професионална подготовка. Това е така, защото в процеса на забавление, концентрацията на вниването, свързано с безопасността е или минимално, или напълно отсъства. Затова, спортния аниматор трябва да е човекът, който да организира и осъществява дейността на хората, съобразявайки се с психологическите и педагогическите ѝ механизми, което води до изискването за формиране на професионално-педагогическа компетентност за спортно-анимационна дейност.

4. Характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд започва със задълбочено представяне на концепцията на изследването. В нея е аргументирана и актуалността на темата.

В първа глава „Научно-теоретични основи на изследването“ са разработени основните понятия, обект на дисертационния труд. Специално внимание е обърнато на компетентностния подход в светлината на новата образователна парадигма. Задълбочено са разгледани основните понятия „компетентност“ и „компетенции“ и отношенията между тях, както и основните им видове.

Поставен е акцент върху професионално-педагогическата компетентност. Логиката в теоретичния обзор преминава през такива пунктове като „спортна анимация“ и нейните разновидности. На основата на пространния и задълбочен анализ на теоретичните постановки по темата е очертана територията за научните търсения на автора, относно спортно-анимационната дейност.

Във втора глава от дисертационния труд се разглеждат основните проекции на академичния профил на педагога като спортен аниматор – двигателната активност, физическата култура и спортната анимация, като всичко това е обвързано с нормативната обезпеченост в България.

На основата на направения литературен обзор, логически следващо частичните обобщения и изведените изходни постановки, авторът аргументира необходимостта от разработването на подходяща методика за целенасочено формиране на професионална компетентност на педагога за реализиране на спортно-анимационна дейност в образователна среда.

В трета глава са представени методическите компоненти на концепцията на изследването. Подбрана е подходяща изследователска методика, включваща следните конкретни методи: анализ на литературни източници и нормативни документи; характеристика на други учебни програми (по „Теоретични основи на физическото възпитание“ и „Методика на физическото възпитание в предучилищна и начална училищна възраст“; „Спортна анимация в образователна среда“); анкетно проучване (за целите на дисертационното изследване са проведени четири анкетни проучвания - три преди началото и едно след края на педагогическия експеримент); интервю (в процеса на експерименталното изследване са проведени две стандартизирани интервюта); наблюдение (пряко и косвено); дидактическо тестиране; педагогически експеримент (пилотно изследване, основно изследване, заключителен експеримент); експертна оценка и статистически методи за обработка на емпиричните данни.

Дисертационното изследване е планирано и реализирано в три етапа: теоретико-концептуален етап (юли 2016 – август 2017), емпирично изследователски етап (септември 2017 – август 2019), включващ пилотен

експеримент, апробиране на новосъздаден модел в рамките на основния експеримент и заключителен етап (септември 2019 – ноември 2020), включващ обработка и анализ на резултатите.

Изследователската извадка е голяма по обем и включва студенти и действащи педагози. От всички изследвани студенти, 85 студенти са изследвани със стандартизирана писмена анкета. Те се обучават в ПФ при ТрУ, град Ст. Загора и са от специалностите „Предучилищна и начална училищна педагогика“ и „Начална училищна педагогика с чужд език“, първи, втори и трети курс на ОКС „Бакалавър“. Педагогическият експеримент е осъществен с 55 студенти (22 от ОКС „Бакалавър“ – специалност „Социална педагогика“, редовна форма на обучение от III курс, 33 студенти от ОКС „Бакалавър“, специалност „Предучилищна и начална училищна педагогика“, редовна форма на обучение от IV курс). Изследвани са добри педагогически практики при 90 действащи педагози.

Педагогическият експеримент е реализиран чрез апробиране на авторски модел за формиране на професионално-педагогическа компетентност за реализиране на спортно-анимационна дейност. Той е изцяло съобразен с нормативните регламентирани изисквания, формулирани от Европейската квалификационна рамка, Националната квалификационна рамка, Европейската рамка за ключовите компетентности, Стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование, учебния план, учебните програми и квалификационната характеристика на специалностите в педагогически факултети на университети у нас.

Моделът е представен чрез блокова схема. Включва пет модула, които представляват пет различни страни в професионалната подготовка на спортния медиатор: общотеоритична, спортно-анимационна, психолого-педагогическа и методическа, медико-биологична и мениджърска. Към всеки модул авторът е представил съответни теми, насочени към изграждане на необходимите компетентности, съотнесими към конкретния модул.

В авторския модел се очертават два основни аспекта: методика за формиране на професионално-педагогическа компетентност за спортно-анимационна дейност, изградена на системно-структурния подход и конкретен алгоритъм за създаване на спортно-анимационен продукт.

За целите на изследването, ас. Д. Д. Желева – Терзиева е разработила учебна програма по „Спортна анимация в образователна среда“ като избираема и факултативна дисциплина в специалностите „Предучилищна и начална училищна педагогика“, „Начална училищна педагогика с чужд език“ и „Социална педагогика“, всички те с ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“; учебни програми „Спортно-анимационна дейност в детската градина“ и „Спортно-анимационна дейност в начална училищна възраст“, като избираеми

дисциплини в обучението в сектор „Следдипломна квалификация“ за специализанти от специалностите „Детски учител“ и „Начален учител“. За оценяването на специализантите, са заложили в програмата, измерими очаквани резултати от обучението. Те са предвидени под формата на степен на овладяни, значими за учебната дисциплина понятия и степен на формирани компетентности.

В процеса на изработването на авторските учебни програми по „Спортна анимация в образователна среда“, ас. Желева – Терзиева е извършила задълбочена работа, свързана с проученето на множество учебни планове и учебни програми, предназначени за обучение по „Спортна анимация“ или близки по съдържание и цели учебни дисциплини в други висши учебни заведения в страната като СУ „Св. Кл. Охридски“, Колеж по туризъм – Варна, НСА „В. Левски“, ШУ „Еп. К. Преславски“, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий, ЮЗУ „Н. Рилски“ – Благоевград и Колеж по туризъм – Благоевград.

Важен момент от експерименталното изследване, е реализираното обучение по учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“ в Педагогическия факултет на ТрУ, Стара Загора. То е осъществено със студенти в редовна и задочна форма на обучение. За първата група, учебната програма предвижда 30 часа, а за студентите в задочната форма на обучение, учебната програма е с намален хорариум от 50%.

В резултат от изследването на студенти и педагогически специалисти, авторът стига до извода за наличие на основание за реална потребност от формиране на професионално-педагогическа компетентност, което да се реализира по време на обучението на студентите.

На основата на проведения педагогически експеримент с прилагането на модела за формиране на професионално-педагогическа компетентност при студентите по учебната дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“, авторът прави извод за постигнати много добри резултати по отношение, както на основните изисквания за качествата му обективност, надеждност и валидност, така и по отношение на конкретните изисквания към тестовите задачи, дефинирани като основни характеристики. Този извод е потвърден с резултатите от конкретното изследване. Последните са представени в коректно изградени таблици, графики и фигури.

Чрез експертната оценка, девет експерти са оценили положително качествата на заключителния дидактически тест и качествата на структурно-функционалния модел за формиране на професионално-педагогическа компетентност при реализиране на спортно-аниматорска дейност в образователна среда. Оценяването на уменията и отношенията, които студентите са показали при решаването на казусите и при изпълнението на задачите (писмени

и практическа) е реализирано чрез експертна оценка от водещия учебната дисциплина преподавател.

Дисертационното изследване съдържа солидна статистическа обработка на емпиричните данни, чрез която се потвърждава обективността на резултатите.

5. Научни приноси.

Дисертационният труд убеждава, че по своя характер той представлява изследване, което обхваща търсенията и анализите на ас. Желева – Терзиева в една част от образователната сфера, в които тя е натрупала преки наблюдения и професионален опит. Чрез това изследване тя реализира принос върху възможността, направените от нея сравнителни анализи, обобщения и изводи да подпомогнат и подобрят процеса на подготовка на специалисти, свързани със спортната анимация.

Научните приноси на дисертационния труд могат да се отделят в три групи:

Научно-теоретични приноси:

1. Задълбочено проучване на научна литература по въпроса за същността и измеренията на анимация в исторически план от зараждането ѝ до днес.

2. Обогащане на научното познание за спортната анимация в контекста на компетентностния подход чрез разкриване на академичния профил на педагога като спортен аниматор.

Научно-приложни приноси:

1. Разработен е авторски структурно-функционален модел за формиране на професионално-педагогическа компетентност за спортно-анимационна дейност, на базата на съвременните тенденции и концепции за приложение на компетентностния подход в образованието.

2. Конструиран е инструментариум за диагностика на спортно-анимационна компетентност на педагози чрез извеждане и структуриране на критерии и показатели за формиране на професионално-педагогическа компетентност за осъществяване на спортно-анимационна дейност в образователната среда.

Практико-приложни приноси:

1. Разработен е обучителен курс по учебна дисциплина „Спортна анимация в образователна среда“, което е принос с иновативен характер в системата на висшето образование в Република България,.

2. Изведени са научните основи и са очертани насоките за по-нататъшни експериментални изследвания върху отделните форми за реализиране на САД в ОС в Република България.

6. Преценка на публикациите и автореферата.

Съдържанието и качеството на автореферата, отразява точно структурата и основните резултати, постигнати в дисертационния труд, като ги предава синтезирано.

Списъкът на ас. Желева – Терзиева към дисертационния труд, включва 4 публикации, което е достатъчно за приемане на публичност на отделни нейни части. Те са публикувани в източници, които имат академичен характер и са достъпни както за научни работници в областта на образованието, така и за работещите в различни образователни институции. Публикациите са от периода 2017 – 2019 г.

7. Бележки и препоръки

Препоръката ми към ас. ас. Желева – Терзиева са относно по-голяма прецизност в редактирането на текстовете на научната ѝ продукция.

Прекомерно използване на абривиатури, включително и в автобиографията, което оставя някои текстове неразбирами.

Създаденият авторския модел за формиране на професионално-педагогическа компетентност за спортно-анимационна дейност е възможност за автора да разработи учебно помагало с методически указания за асистенти и студенти, подпомагащи работата им в това направление.

8. Заключение

Дисертационният труд съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ТрУ – Стара Загора.

Дисертационният труд показва, че докторантката притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

На основание на гореизложеното, ***убедено давам своята положителна оценка*** за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, ***и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на ас. Донка Динчева Желева – Терзиева в Област на висшето образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика, Научна специалност „Теория на възпитанието и дидактика“.***

26. 02. 2021 г.

Рецензент: проф. д-р. М. Николова